

תקציר שמירת שבת כהלכתה. פרק א'

ה' א' - פ'

1. "יד סולדת בו" = 45 c. פחות מחום זה, זה לא נקרא בישול. יותר מזה - יש בישול. (א').
2. בנוזלים - חייב בחימום לחום של יד סולדת בו. (ה').
3. לא התקרר לגמרי - מותר לחמם בכלי ראשון שאינו על האש. (ט').
3. ביבש - חייב בבישול של $\frac{1}{3}$ בישולו (מאכל בן דורסאי). (ה').
- לא התבשל לחלוטין (עד שהעצמות מתרככות לגמרי) אסור להניח בכלי ראשון.
- התבשל לחלוטין - אין בו בישול - אבל אסור להניח על האש ממש. (י').
4. חימום לחום נמוך - בכלי ראשון - במקום שיכול להגיע ליד סולדת, אפילו שמתכוון להוריד לפני שהתחמם אסור. (י"ב).
- ליד הכלי ראשון - במקום שלא יוכל להגיע ליד סולדת - מותר. (י"ג).
5. העברה מכלי ראשון לכלי ראשון - מותר. (מים מהמייחם לסיר בשר שנשאר בלי מים) (ט"ז).
6. החזרת סיר לפלטה - מותר בתנאי: א'. אמר שמתכוון להחזיר.
ב'. אם אפשר - לא להניח את הסיר.
א. אפשר - מותר להניח.
ג'. האש תהייה מכוסה.
ד'. האוכל לא התקרר לחלוטין.
ה'. התבשיל מבושל לחלוטין.
7. בדיעבד - בכל מהמקרים שלא יוכל לשמור על התנאים (ויאלץ לאכול אוכל קר וכד', מותר להחזיר, בתנאי שהאוכל לא התקרר לגמרי, והאוכל מבושל כל צורכו. (כ')
8. העברת כלי ראשון מאש לאש - מותר - בתנאי שהאש השניה מכוסה.
9. העברת הסיר מקום למקום בפלטה מותר. למרות שהעברנו למקום חם יותר. בתנאי שהאוכל מבושל לחלוטין (כ"ב).
10. הפלטה כבתה - מותר להעביר לאש אחרת, אך חייב לכסות את האש. (כ"ג).
11. כירה חשמלית (כמו גז - אבל עובדת על חשמל) - היא כמו אש רגילה. (כ"ה).
12. פלטה של שבת - לא צריך לכסות לפני ששמים סיר על הפלטה. (כ"ה).
13. מותר להניח אוכל בערב שבת על הפלטה שתתחיל לעבוד בשבת. (כ"ז).
14. כיריים של גז - כבתה האש, מותר לסגור את הברז, ועדיף לסגור בשינוי. (כ"ח).
15. תנור גז עם טרמוסטאט - אסור לפתוח או לסגור אותו בשבת, כי זה עלול לגרום לשינוי גודל הלהבה. (כ"ט).
16. ביום טוב - מותר להשתמש בתנור גז עם טרמוסטאט. (ל').

כ"א ראשון. (ה' א' - פ' ה').

17. אסור לבחוש את האוכל כאשר הכלי על האש. (ל"א).
18. הכלי לא על האש - מותר לבחוש רק אם ברור שהאוכל מבושל לחלוטין. (ל"ב).
19. מים רותחים - מותר להוציא מעל האש עם מצקת נקיה - ללא שאריות אוכל. (ל"ג).
20. אוכל שלא מבושל היטב - אסור לכסות אותו בשבת, כי הכיסוי יגביר את מהירות הבישול. (ל"ה).
21. שומן קרוש (מהעוף וכדומה) אסור לחמם כדי שזה יהפך לרוטב נוזלי, משום נולד. (ל"ז).
22. ציר דגים וכדומה שרגילים לאכול אותו קרוש - מותר לחמם. (ל"ז).
23. סיר על גבי סיר - אסור להניח את הסיר העליון על הפלטה. גם אם רוצה את הסיר התחתון. (ל"ח).

חיתקן לחימוס איט.

24. דוד חשמלי – אם המים חמים אסור להשתמש בהם, כי הוצאת המים תכניס מים קרים, והם התחממו מהמים החמים. (ל"ט).
25. מיחם מים חשמלי (של שתייה חמה) מותר להשתמש בו בשבת אם המים רתחו לפני שבת. (מ').
26. דוד מים שעובד בשבת, אסור לקחת ממנו מים. טעה ופתח את הברז – אסור לסגור אותו, כדי שהמים הקרים לא יספיקו להתחמם. (מ"ב).
27. שימוש במים שהתחממו בשבת – מותרים מיד במוצאי שבת. (מ"ג).
28. דוד שמש. עדיף לא להשתמש בו – כמו דוד חשמלי. (מ"ה).

עירוי מכלי ראשון.

29. כלי ראשון מבשל גם כאשר שופכים (מערים) מכלי ראשון על האוכל, ולכן דין עירוי מכלי ראשון הוא כמו בישול בכלי ראשון. (מ"ו – מ"ח).
30. מותר להכניס בקבוק של תינוק לתוך כוס, ולמלא בה מים חמים מכלי ראשון, כדי לחמם את האוכל, אבל אסור שהבקבוק יהיה מכוסה לגמרי (משום הטמנה). (נ').
31. בהכנת קפה וכדומה, עדיף למלא את הכוס במים חמים, ורק אחר כך להוסיף את הסוכר והקפה. (מ"ט, נ"ו).

צרכוב איט חמיט צט קריט.

32. מותר להוסיף מים קרים לתוך מים חמים (בתנאי שהמים החמים לא יעמדו על האש!) בצורה שהמים הקרים לא יתחממו לחום של יד סולדת, ולכן יש להוסיף בבת אחת הרבה מים קרים, שיקררו את המים החמים, ולא שהמים החמים יחממו את המים הקרים. (נ"א – נ"ב).

כלי שני.

33. מחמירים בכלי שני כמו בכלי ראשון.
- מותר להוסיף לכלי שני מים תבלינים ושמן, אפילו שהם לא היו מבושלים. (נ"ג).
34. מלח רגיל נחשב כאוכל "מבושל כל צורכו". (נ"ד).
35. עירוי מכלי שני לא נחשב מבשל, אבל אסור לערות (לשפוך) מים חמים מכלי שני על עלי תה וביצה וכד', (כי הם מתבשלים בקלות). (נ"ז).
36. גושי אוכל (חתיכות בשר, תפוז"א שלם וכדומה) אם הם חמים ב"חום שאין היד סולדת" – הם נחשבים לכלי ראשון, ולכן אסור לשים מרגרינה על תפוז"א חם, וכדומה. (נ"ח).
- אבל מותר להוסיף מלח או קטשופ, על האוכל. (נ"ח).

הישול אחר אפיה.

37. יש בישול אחר אפיה, טיגון, צלייה. וכן אפיה אחרי בישול וכו'. לכן אסור לבשל אוכל שהיה צלוי לחלוטין וכד' (נ"ט – ס').
38. שקדי מרק שטיגנו אותם בשמן עמוק, זה נחשב לבישול. ולכן מותר להוסיף שקדי מרק למרק בכלי ראשון. (ס"א).
39. אסור להניח פרוסת לחם על הפלטה כדי שתעשה לצנים (לחם מיובש), כי הלחם השתנה למשהו אחר. (ס"ב).

דיני הטמנה.

40. רצוי להניח על הפלטה לפני השבת את האוכל כאשר הוא מבושל כל צורכו, וחם. וכן לשים על הפלטה את המים החמים כאשר הם כבר רותחים. צריך לכסות את הפלטה, ועל הכיסוי להניח את האוכל (ס"ג).
41. כלי שמניח אותו לכל השבת על הפלטה, מותר להניח את הכלי גם עם האוכל רק חצי (בצורך גדול אפילו 1/3 בישול = מאכל בן דורסאי) מבושל, והמים חמים בחום שאין היד סולדת בו, וגם אם האש אינה מכוסה. (עדיף להניח את האוכל זמן רב לפני השבת). (ס"ג).
42. הטמנה (=כיסוי הכלי כדי שלא יתקרר).

- לפני השבת – מותר לכסות את הכלי לחלוטין בדבר "שאינו מוסיף הבל" (=אינו מחמם, אלא רק שומר על החום). (ס"ה).
- בשבת – מותר לכסות בתנאי שהכיסוי לא יגע בדפנות הכלי מכל הכיוונים (למעלה והצדדים). ולכן מותר לשים אוכל בתוך תנור סגור, שמשמש בתור פלטה. (ס"ו).
43. כלי שהיה מוטמן (מכוסה) מערב שבת, והכיסוי נפל, או רוצה להוסיף שמיכות וכד' – מותר. (ס"ז).
44. כלי שני – מותר להטמין בדבר שאינו מוסיף חום בתוך השבת. (ס"ט).
45. מותר להטמין אוכל בתוך אוכל, אפילו אם כוונתו לגרום לחימום האוכל הקר. (ע"ב).

דיני קיכור וצינון.

46. כלי שני – מותר לקרר אותו בעזרת הנחתו בתוך מים קרים, למרות שהמים הקרים יתחממו קצת. (ע"ג).
47. מותר להוסיף קרח לשתייה כדי לקרר אותה. אסור להפשיר קרח לבד, כדי לשתות אותו – כי זה "נולד" (מוקצה). (ע"ד).

פרק ה' – בישול ביום טוב.

1. מותר לבשל ביו"ט רק אם זה: א'. לצורך אותו יום, (ומותר לבשל הרבה אוכל, גם אם יודע שישאר למחר, אם ע"י שמכין הרבה הוא משפר את טעם האוכל).
- ב'. אי אפשר, האכל לא ישאר טעים, הגיעו אורחים בהפתעה וכד' - מותר לבשל.
2. שכח, לא הספיק להכין מערב חג – מותר לבשל בשינו (בדרך שונה). (ב').
3. אסור לבשל לצורך גוי. ואסור לבשל ולהוסיף אוכל כדי שיהיה גם בשבילו – גזרה שמא יבשל במיוחד. (ה').
4. מחלל שבת להכעיס – דינו כנוכרי. (ו').
5. עוזרת בית נוכרית – מותר להוסיף בשבילה לפני שהאוכל מונח על הגז. (ה').
6. מותר להשתמש בכל סוגי מתקני מים חמים (גם אם ידלקו בהמשך). (ז').

צרות תבשילין.

7. רצוי לסיים את הבישול בחג – כל זמן ש"היום גדול". (י"ב).
8. צריך שהאוכל יהיה מבושל לחלוטין לפני השבת. (י"ב).
9. את התבשילים של ה"ערוב תבשילין, חייב לשמור עד השבת. נוהגים לאכול אותו בשבת בסעודה שלישית. (י"ג).
10. שני ימים טובים שחלו בימים חמישי ושישי, עושים "ערוב תבשילין ביום רביעי לפני החג, אך מותר לבשל לשבת דווקא ביום שישי. (ט"ו).

פרק ט' – דיני בורר בשבת.

האדרת בורר:

- הפרדה בין שני מוצרים (אוכל לבוש וכד'), כאשר האדם רוצה לברור בניהם ביד, ולא בכלי. (ב').
1. אין איסור ברירה כאשר שני הדברים רק מונחים זה ליד זה. (ג').
2. האיסור הוא רק כאשר הם מעורבים ביחד. (ג').
3. האיסור הוא רק אם לקח כדי לברור, אבל אם לקח, וחשב שלקח חלק טוב, ואז גילה שלקח פרי רקוב, לא עבר על בורר. (ה').
4. אוכל המכוסה בכלוך – אסור להסיר את הכלוך כדי להגיע לאוכל. (ד').
5. אוכל על גבי אוכל, מותר להזיז את האוכל שלמעלה כדי להגיע לאוכל למטה. (ד').
6. אם מותר לברור, זה בתנאי שבורר לצורך אכילה מיידית. (ז').
- אכילה מיידית = לצורך הארוחה הקרובה. (ס"ג).
7. כאשר מותר לברור, מותר לברור בעזרת היד (כולל מזלג, כפית וכף הנחשבים "ליד ארוכה") ולא בעזרת כלי. (מ"ד – מ"ה).

ברית אוכל מתוך פסולת.

8. באוכל – מותר לברור אוכל מתוך הפסולת (אוכל = מה שרוצה לאכול, פסולת = האוכל שלא מעוניין בו כרגע). אבל לא להפך. (ט').
9. אם אכל דג – מותר להוציא את העצמות שיש בפיו. או להחזיק בדג ובעזרת המזלג להסיר את הבשר ולאכול מיד. (י"א).
- או להוציא את האדרות עם קצת בשר. (י"ב).
- יש אומרים שמותר להוציא את האדרות, ואח"כ לאכול את הבשר. (י"ג).
10. אבטיח, פירות וכד' – דינם כמו הדג. (ט"ז – י"ז).
10. חרק באוכל – צריך להוציא את החרק עם חלק מהאוכל. (י"ח).
11. גבינה, גיל וכד' שיש בה נזלים למעלה – אסור לשפוך אותם, אלא אם כן ישפוך גם קצת מהגבינה. (י"ט).
12. שטיפת פירות וירקות – מותרת סמוך לאכילתם. (כ"א).
13. אין ברירה באותו המין, כאשר כל ההבדל הוא בגודל וכד'. (כ"ד).
14. פרי רקוב חלקית – מותר להוציא אותו מתוך הקערה. רקוב לגמרי אסור להוציא אותו מתוך ערמת הפרות. (כ"ה).
15. שני סוגי פרות – שרוצה להפריד בין הקטנים לגדולים בשני הסוגים – מותר. (כ"ו).
16. חפצים מסוג אחד, בעלי שימושים שונים (קטנים וגדולים) יש לברור את האוכל (מה שצריך) מתוך הפסולת (מה שלא צריך). (כ"ז).

הסרת קליפות.

17. אוכל שרגילים לאכול אותו עם הקליפה (עגבניות וכד') מותר לקלף, גם אם לא אוכל את זה מיד, וגם עם הכלי המיועד לכך. (ל').
18. אוכל שלא רגילים לאכול את קליפתו – מותר להוריד את הקליפה, אך לא בכלי שמיועד לכך, ורק כדי לאכול מיד. (ל"א).
19. מילון – כאשר פותח אותו, רשאי לזרוק את הגרעינים, כי אחרת לא יצליח להגיע לפרי. (ל"ג).
20. מותר לברור אוכל, בגדים ציוד וכד', סמוך לשימוש בהם. (להוציא בגדים מהארון סמוך לזמן שרוצה ללבוש אותם, לברור את הירקות הטובים לפני הארוחה וכו'). (ל"ד – ל"ט).
21. מותר לקלוף יותר פירות ממה שצריך, כדי להגיש לאורחים פירות בצורה מכובדת, סמוך לארוחה. (מ').
22. שני סוגי פירות המונחים זה על גבי זה – מותר להוריד את העליונים – כדי להגיע לסוג שלמטה, אך אסור להוריד את השכבה העליונה אם היא רקובה. (כי ע"י כך הוא מתקן את הפירות למטה, שלא יכולנו להגיע אליהם בלי זה). (מ"א).
23. משקה שיש בו חתיכות אוכל (חתיכות פרי, גושי שומן בחלב וכד'): אם רגיל לשתות אותו יחד עם החתיכות – מותר לסנן את זה במסננת. אם לא רגיל לשתות יחד עם הפרות – אסור לסנן. (מ"ו – נ"א).
24. אסור להוציא נזלים מן האוכל, לא עם צריך את הנזלים, ולא כדי להשאיר את האוכל בלי הנזלים. (נ"ג).
25. מותר לסחוט ירקות וכד' כדי שהפרות יהיו יותר מרוכזים, אך לא כדי להשתמש במיץ. (נ"ג).
26. מותר לתת לתינוק למצוץ מבקבוק, למרות שעל ידי כך תשאר הפסולת בבקבוק. (נ"ט).
27. מלחיה (מתקן למלח) ששמו בה אורז (כדי שיספוג את הלחות מהמלח): מלחיה פתוחה – מותר להשתמש בה בשבת. מלחיה סגורה (עם חורים) : רצוי לא להשתמש בשבת. (ס').
28. מיון אוכל או חפצים: לצורך מידי – מותר. (לחלק סכו"ם מבולגן לשולחן וכד'). לצורך מאוחר יותר – אסור. (למיין את הסכו"ם כדי להניח כל סוג במקום אחר). (ע"ו-פ"ד).

פירוק ד' – בורר ביום טוב.

1. מותר מהתורה לברור ביום טוב. אבל אסור מחכמים (כדי שלא יראה שמכין הרבה גם בשביל אחר יום טוב). (א').
2. אוכל שרגילים לברור אותו סמוך לאכילה בלבד – מותר לברור. (ב').

3. כאשר רוצה לברור דבר שמותר – יוציא את מה שיותר קל להוציא, וישאיר את מה שיותר קשה להוציא. (ג' – ד').
4. דבר שאי אפשר לברור אותו בערב חג, וזה דבר שרגילים לברור ממנו לצורך אכילה מיידית – מותר לברור אותו בצורה רגילה בחג. (ו').
5. אסור לנפות קמח ביו"ט, אבל מותר להוציא לכלוך שנפל פנימה. (י"ב).
6. מותר לקלף תפוחי אדמה, גם במקלף רגיל. (י').
7. מה שמותר לברור ביום טוב – מותר לברור גם לא בשביל הארוחה הסמוכה, ואף מותר לברור בעזרת ערוב תבשילין, לצורך שבת אם החג חל ביום ו'. (ט"ו).
8. שאר דיני בורר הם כמו בשבת.

פרק ה' – דיני סחיטת פירות בשבת וביו"ט.

1. אסור לסחוט בשבת וביום טוב. (א' – ב').
2. מותר לסחוט לתוך אוכל, בתנאי שרוב המשקה ייספג באוכל. (לימון לתוך סוכר וכד'). (ה').
3. מותר לסחוט כדי לשפר את טעם האוכל, (לסחוט מיץ לימון על גבי דג). (ז').
4. מותר לסחוט נוזלים מתוך האוכל, כדי לשפר את טעם האוכל. (ח').
5. מותר לסחוט ישר לתוך הפה. (חוץ מענבים, שראוי לא לעשות כך). (י').
6. מיץ שיצא מהפרי לבדו: פרי שרגיל לסחוט אותו – אסור לשתות את המיץ. פרי שלא רגיל לסחוט אותו – מותר לשתות את המיץ שיצא לבד. (י"א).
7. לצורך חולה – מותר לסחוט בשינוי (בצורה או כלי השונים מהרגיל). (י"ג).
8. ביו"ט מותר להרטיב מצה או לחם – כדי שיהיה קל לאכול אותם, ואחר כך לסחוט אותם. (י"ד).

פרק ו' – דיני טחינה בשבת.

1. טוחן = פירוק דבר לחתיכות קטנות.
2. גידולי קרקע (ירקות וכד') שנאכלים לא מבושלים – אסור למעוך או לחתוך אותם לחתיכות קטנות. (ג' – ז').
ואסור למרוח אותם על הלחם. אלא אם כן הם רכים כך שאם נתפוס את הפרי בקצה, ונרים אותו, שאר הפרי ייתלש. (ז').
3. גידולי קרקע שנאכלים מבושלים, והם רכים מרוב הבישול – אין בהם דין טוחן. (ט').
אבל אסור להעביר אותם דרך מסננת, כדי למעוך אותם לחתיכות קטנות מאוד. (י').
4. מותר לטחון דבר שהיה טוחן (קמח וכד') ועשו ממנו דבר אחר (עוגה) – מותר לטחון אותו מחדש. (י"א).
5. אוכל שהוא לא מגידולי קרקע – מותר למעוך אותו בשינוי. (י"ד).

פרק ז' – דיני טחינה ביו"ט.

1. גידולי קרקע שאי אפשר לטחון אותם בערב חג, כי הם יתקלקלו – מותר לטחון בצורה רגילה. (ב').
2. גידולי קרקע שלא יתקלקלו בגלל שטחן אותם בערב חג, רק שיאבדו חלק מהטעם (קפה קקאו וכד') מותר לטחון רק בשינוי. (ד').
3. אפשר לטחון אותם בערב שבת בלי לפגוע בטעמם – צריך לטחון לפני החג. לא טחן – בדיעבד יכול לטחון לצורך אותו יום בשינוי. (ה').
4. אוכל שהוא לא גידולי קרקע – מותר למעוך אותם במזלג. (ו').
5. אוכל שרגילים לטחון אותו במטחנה – יטחן בערב חג. לא טחן בערב חג – יטחן במטחנה פשוטה יותר – של המטבח (ז').

פרק ח' – דיני לישה בשבת.

1. איסור לישה הוא רק יתקיימו 3 התנאים:
א'. חיבר 2 גופים שונים שהיו נפרדים זה מזה. (בננה עם רסק תפוחי עץ וכד').
ב'. מדובר על חלקים קטנים או טחונים או חומר סמיך (כמו דבש).

- ג. החלקים יתחברו ויעשו לעיסה אחת. (ע"י בחישה, או ברגע ששפכנו נוזל תיווצר עיסה, כמו לשפוך מים על קמח, באותו רגע נוצרה עיסה). (גם אם הוספנו נוזלים כדי להפוך אותם לעיסה, כמו דבש לפירורי בסקוויט). (א').
- אבל אם הוסיף נוזלים שלא מחברים את שני הגופים (כמו יין לסלט פירות) – מותר. (ד').
2. אין לישה בפריט מסוג אחד (כמו בחישה רסק בננות). (ג').
  3. עיסה שהיה מוכנה מערב שבת – מותר להוסיף לה נוזלים, ולבחוש בעדינות. (ז').
  4. עיסה רכה (נוזלית למדי), מותר לבחוש ולהוסיף לה – בתנאי שישנה מסדר הפעולות הרגיל שלו (כגון: יוסיף אבקה למים, ולא מים לאבקה (כמו שרגיל בכל יום). וכן יבחש בשינוי (ט').
  5. אם צריך (חייב בגלל חולה או תינוק) להכין עיסה עבה (סמיכה) בשבת: עדיף להכין מערב שבת, ואז בשבת להוסיף מים. לא יכול להכין מראש (צריך אוכל טרי לתינוק) – ישנה את סדר ערבוב החומרים, ואת כלי הערבוב. (יערבב עם סכין וכד'). (י"א).
  6. הכנת חלב לתינוק מאבקת חלב – ישים מים חמים בכוס יבשה (כלי שני) יוסיף את האבקה, ויבחוש מיד בצורה שונה ממה שרגיל לבחוש. (י"ח).
  7. אוכל מבושל ורך, מותר למעוך ואפילו בעזרת מזלג – ולערבב יחד עם רוטב. (משום שזה נוזלי ורך מהבישול). (י"ט).
  8. אוכל נוזלי (דייסה, וכד') – מותר להוסיף לו תבלינים, צימוקים וכד'. (כ').
  9. מותר להכניס לחם, בסקוויט וכד', לתוך נוזלים – כדי שהנוזלים יפוררו אותם. אך אסור לאסוף אח"כ את הפירורים ולעשות מהם גוש. (כ"ב).
  10. אבקות שעושים מהם משקים (קפה, קקאו וכד') מותר להוסיף אותם למים בכלי שני – כדי שיהפכו לנוזלים, אך יש לזהר בכל דיני בישול! (כ"ד).
  11. אבקות שמוסיפים עליהם מים כדי לעשות מהם תבשיל סמיך (פודינג, טחינה גולמית, מחית תפוחי אדמה אינסטנט וכד') או שבהתחלת הערבוב התבשיל סמיך, ואחר כך נעשה נוזלי – אסור לעשות (כ"ה-כ"ו).

פרק י"א – דינים שונים בדבר הכנת אוכל בשבת ויום טוב.

מלח:

1. אוכל שכובשים אותו במלח – אסור להוסיף מלח לכמות גדולה של אוכל, אלא יוסיף לכל חתיכה מלח בנפרד, ויאכל. (א'). או שיוסיף מלח להכל, ומיד יוסיף שמן או חומץ שמבטלים את תהליך הכיבוש.
2. סתם אוכל – (ירקות, לחם ביצים וכד') מותר לשים מלח ולאכול. (ב').
3. אסור להתחיל לכבוש ירקות בשבת וביו"ט.
4. מותר להכניס אוכל לחומץ וכד' כדי לאכול את האוכל בשבת. (ג').
5. מותר לשטוף אוכל מלוח (דג מלוח, גבינה מלוחה וכד') על מנת לאכול אותם בשבת. (ד').
6. הכשרת בשר ע"י - הדחה ומליחה - אסור, אלא אם כן לא יבצע את תהליך ההכשרה בשבת, יחלפו 3 ימים (ואחרי 3 ימים משחטת החיה, אם לא הכשירו אותה. כבר אי אפשר להכשיר אותה ע"י מלח) וגם במקרה כזה רצוי לעשות זאת ע"י נוכרי. (ה').
7. ביום טוב מותר למלוח בכל מקרה – אבל עדיף להתנהג כאילו זה שבת. (א').

כתיבת ומחיקת אותיות באוכל.

7. אסור לחתוך אוכל עם כלים שחותכים את האוכל בצורה מיוחדת (משולש וכד') (י"ב).
8. אסור לצייר/לכתוב על האוכל בעזרת ממרח, סוכריות וכד'.
9. עוגה, עוגיה וכד' שכתוב עליהם:
  - א'. מאותו חומר כמו העוגה – מותר לחתוך את האותיות עם סכין. (ח').
  - ב'. לא מאותו חומר (סוכריות קטנות על העוגה) – אסור לחתוך את האותיות. (ז').
10. * מותר לאכול את האותיות. (ז').
11. מותר לסמן על האוכל היכן הוא רוצה לחתוך את האוכל. (ט"ו).
12. מותר להוציא ממרח משפופרת כדי למרוח ולאכול. (י"ד).

הפרשת תרומות ומעשרות בשבת וביו"ט.

10. אסור להפריש תרומות ומעשרות וחלה בשבת. (ט"ז).
11. מותר להפריש חלה ביו"ט על בצק שהכנו ביום טוב. אבל ישרוף את החלה רק במוצאי יו"ט. (ט"ז).
12. הפריש תרומות ומעשרות או חלה שהיה אסור להפריש אותם: בשוגג: יאכל אפילו בשבת. במזיד: מותר במוצאי שבת. (י"ז).
13. לא יכול להפריש לפני השבת (כי רוצה שהפרי החתוך לא ירקב, שהחלה תישאר שלמה וכד'): יפריש בערב שבת על תנאי, (יגיד את הנוסח הרגיל, אך יוסיף "שאני עתיד להפריש בשבת". (כ"ב). יכולים להגיד נוסח מקוצר "כל מה שאני עתיד להפרישו מחר יהיה תרו"מ/חלה, ויחול הפדיון כדן. (כ"ג).
- בשבת יפריש, ויחזור על הנוסח הרגיל ויברך. (י"ח – כ"ב).

כיום: שהפרשת תרומות ומעשרות וחלה היא מדרבנן :
יש אומרים – שמותר "לברור" = להגיד את כל הנוסח, ולברך לפני השבת. בשבת רק להוריד את החלק של התרומות ומעשרות ולחשוב בלבם - "אילו התרו"מ/החלה שתכננתי אותם אתמול". (כ"ד).

מותר לברור:

- א'. רק על פרי שלי ולא על פרי של אדם שאני מתארח בו. (כ"ו).
- ב'. זה לצורך השבת, ולא ליום למחרת וכד'. (כ"ז).
- ג' מותר "לברור" על תנאי שאם שכחתי להפריש לפני השבת – אפריש בשבת או ביו"ט. (כ"ה).
14. שקילת אבקות ותבלינים:
אסור לשקול, מותר להאריך כמה לקחנו.
- מותר לשקול: לצורך הכנת אוכל לתינוק, או הוספת תבלינים בשביל לשפר את הטעם. (כ"ט – ל').

15. להקציף.

- ביצה: ביו"ט – מותר. (ל"ב).
- בשבת – אסור. (ל"ב).
- מיונז: ביו"ט – מותר.
- בשבת – מיונז נזלי – מותר – ועדיף שלא.
- מיונז קשה – אסור. (ל"א – ל"ב).
16. מותר למרוח ממרח על הלחם (ל"ג).
17. בתבנית – מותר למרוח מרגרינה כדי שהאוכל לא ידבק לתבנית בזמן האפייה. (ל"ד).
18. עוף ממולא שסוגרים אותו עם חוט:
לסגור ביו"ט – מותר אם החוט מושחל לפני כניסת השבת.
בשבת – אסור. (ל"ז).
- לפתוח: סמוך לאוכל – מותר.
- להוציא את החוטים – בשבת – אסור,
ביו"ט – מותר. (ל"ו).
19. אין צביעה והולדת ריח באוכלין, ולכן מותר להוסיף תמצית לתה, תבלינים וכד'. (ל"ח – ל"ט).
20. מפיות נייר – מותר לקפל קיפול רגיל, אבל לא קיפול מיוחד (לכבוד האורחים וכד'). (מ').
21. צלחת תינוק – מותר להצמיד אותה לשולחן בעזרת וואקום. (מ"א).

כרק י"ה – שטיפת כלים וניקוי שולחן בשבת ויו"ט.

שטיפת כלים.

1. אסור – לשטוף כלים שיודע שלא יצטרך אותם בשבת.
מותר – להשרות את הכלים במים קרים עם סבון. (א', ב', ג', ה').
2. מותר – לשטוף כלים שאולי יצטרך באותו היום. (א').
3. מותר – לשטוף את כל הכלים מאותו סוג שצריך בשבת, גם אם הוא זקוק רק לאחד בלבד. (א').
4. אסור – להמיס בשבת סבון בתוך מים מכלי ראשון. (בכלי שני – מותר). (ו').
5. ביו"ט מותר להמיס את הסבון גם בכלי ראשון. (ו').
6. כלים מלוכלכים בשומן – בשבת: אסור – לשפוך עליהם מים חמים.

- מותר – להשרות אותם בתוך מים חמים. (ח').
 ביו"ט – מותר בכל צורה. (ח').
 7. אסור לשטוף כלים בשבת וביו"ט ב: ליפה, צמר פלדה, ספוג, מטלית ובמברשת צפופה (איסור סוחט). (י' – ט"ו).

כ"ו.

4. מותר: א'. לסתום את יציאת המים בפקק. (ט"ז)
 ב'. להוציא את הלכלוך ולזרוק לפח. (ט"ז).
 ג'. בצורך גדול – לפתוח סתימה בכיור בעזרת משאבת גומי ביתית (פומפה). (י"ז).
 ד'. להשתמש בכיור גם אם המים עוברים דרך צינור ונשפכים ישר לגינה ומשקים צמחים. (י"ח).
 8. נמלים וכד' בכיור על הרצפה – אסור לשפוך עליהם מים בצורה שברור שחלקם ימותו. (כ').
 9. יבוש כלים במגבת – מותר – ולא חוששים מסחיטה, אלא אם כן מדובר על כלי צר, שברור שיסחטו מים בשעת הניגוב מהמגבת. (כ"א).
 10. את המגבת מותר לתלות, אבל לא לייבש על התנור. (כ"ב).
 11. כלי כסף, נחושת וכד' – אסור להבריך בשבת בתכשירים מיוחדים. (כ"ד).
 12. כלי זכוכית – מותר להבריך בעזרת מגבת יבשה. (כ"ד).
 13. אסור לתקן כלי בשבת (להכשיר כלי. להשחז' סכין, ליישר מזלג ולהטביל כלים חדשים). (כ"ה-כ"ו).
 14. כלי שנטרף ביו"ט – מותר להרתיח מים בכמות של לפחות פי שישים מנפח המתכת של הכלי. וגם זה בתנאי שצריך את הכלי ליו"ט, וישתמש בחלק מהמים לצורך אוכל נפש. (כ"ח).

ניקוי השולחן והמפה בשבת וביו"ט.

15. במקום שאין עירוב חצרות – אסור לנער את המפה כך שהפירוורים יצאו מרשות לרשות. (ל').
 16. אם רוצה שולחן נקי או שלא נעים לו עם הלכלוך שעל השולחן – מותר להסיר ממנו את כל הלכלוך. (ל"ב).
 17. מכונה לשטיפת כלים – העובדת ע"י שעון שבת. ואין חשש שבזמן פתיחת המכונה או סגירתה תתבצע פעולה חשמלית (הדלקת נורה, הפסקת הפעולה של המכונה וכד') בשבת – אסור. ביו"ט מותר. (ל"ה).
 19. מי שרגיל להניח את הכלים המלוכלכים ישר במדיח כלים, מותר לעשות זאת גם בשבת וביו"ט. (ל"ה). (בשביל לשטוף אותם במוצאי שבת).
 20. ניקוי המפה, השולחן והשיש:
 א'. לא ישתמש במטלית בכוח, כדי שלא יסחט.
 ב'. במפה סופגת – יזהר לא ללחוץ כדי שלא יסחט.
 ג'. בשיש, מפת ניילון – שלא סופגים – מותר לשטוף במים, לגרוף את המים וכו'.
 לסיכום: ליזהר מסחיטה וצביעה. (ל"ז-מ"ב).

פרק י"ד – דיני אש בשבת וביו"ט.

1. בשבת – אסור להדליק או לכבות אש בכל צורה.
 הדליק – אסור ליהנות ממנה בשבת. (א').
 2. ביו"ט – אסור – להדליק אש.
 מותר – להעביר אש לצורך יו"ט. (אבל לא סתם) כולל לצורך סיגריות, נר נשמה וכו'. (ב'–ז').
 3. כיבוי – אסור, אך מותר לתת לאש להיכבות לבד. (ח'–ט"ו).
 4. אסור לתכנן מראש להניח מים שירתחו ויכבו את הגז. (כך שרק גורם לכיבוי). (י"ג).
 5. בחימום חשמלי – אסור להנמיך או להגביר את החום, כי יתכן שידליק או יכבה חוט להט. (י').
 6. שעון שבת – מותר בשימוש בשבת וביו"ט. (כ"ג).
 7. מותר לדחות את פעולת השעון שבת (ידלק מאוחר יותר, אך לא מוקדם יותר וכו'). (כ"ה – כ"ו).
 מותר – בתנאי ששינוי בשעון – לא יביא להפסקה זמנית בפעולתו.
 8. ביו"ט – מותר גם להקדים את פעולת הדלקת האור, אבל לא הקדמת הכיבוי. (כ"ז).

9. כאשר השעון שבת במצב "מכובה" – מותר גם בשבת לבטל את פעולתו הבאה, או לדחות אותה. (כ"ח).
10. וכן מותר לנתק את החשמל ב"שינוי" אם רוצים לכבות את הפעולה הבאה. (כ"ח).
11. בצורך גדול – מותר גם לחבר מכשיר לחשמל כאשר השעון שבת מונע זרימת חשמל לאותו כיוון. (כ"ח).
12. אסור להרים את הפקק במקרה של קצר וכד', שהפקק קפץ. כי זה "מתקן כלי". (ל"א).
13. פתיחת דלת וחלון מול נר דולק – יזהר שלא לגרום לכיבוי. (ל"ג).
14. מאורר חשמלי – אסור לכבות וכו'. אך מותר להגיד לנוכרי לעשות זאת. (ל"ד).
15. מאורר חשמלי – מותר לטלטל אותו ולכוון את כיוון הרוח. (ל"ה).
16. מותר בשעת הצורך – לנתק טלפון מהשקע, כאשר הוא לא מצלצל. (ל"ז). (אך ראוי לנתק את הטלפון ערב שבת וחג).
17. אסור להדביק נר שעווה, לנקות את הפמוט במים חמים. ולהניח נייר וכד' מתחת לנר, כדי שלא ייטוף על השולחן וכד'. (מ"ב-מ"ג).
18. מותר לנקות את הפמוט מהשעווה, כדי להניח בה נר חדש ביו"ט. (מ"ג).

פרק י"ד – רחיצה וסיכה בשבת וביו"ט.

רחיזה במים חמים בשבת.

1. אסור – לרחוץ את כל הגוף במים חמים בשבת. (א').
2. מותר – לרחוץ איבר איבר מן הגוף במים חמים – בתנאי ש: א'. החימום לא עובד בשבת. ב'. בכלי ראשון – המים החמים עם הקרים לא יגיעו ל"חום שהיד סולדת בו". ג'. בכלי שני – מותר לערבב את המים החמים והקרים גם בחום ש"היד סולדת בו". ד'. בדוד חשמלי – אסור שיכנסו מים קרים במקום המים החמים שמוציאים. (ב' – ה').
3. מותר – לחמם מים בכלי בשמש כדי לרחוץ חלק מן הגוף. (ג').
4. אדם שקשה לו מאוד בלי להתרחץ בשבת, יוכל לרחוץ בשבת את כל גופו, לפי התנאים ב – 2. (א').
5. אסור – להתרחץ בחמי טבריה וכד' – לצורך רפואה בשבת. (ו').
6. יש להיזהר בכל דיני בישול וסחיטה.

רחיזה במים חמים ביו"ט.

7. כמו בשבת. (ז').
8. מותר – לתינוק וכד' שצריך מקלחת של כל הגוף ביחד להתקלח. (ח').
9. אסור – לחמם מים במיוחד למקלחת של התינוק, (ח').
10. מותר – לחמם מים בשביל שתייה, ולהוסיף הרבה מים בשביל התינוק. (ח').

רחיזה במים קרים ביו"ט ובשבת.

11. עדיף לא לרחוץ מקומות עם הרבה שערות, ואם חם מאוד – מותר להתרחץ, אך יש להיזהר שלא לסחוט את השערות בזמן ייבושם. (י"א).
12. אסור – לשחות בברכה/ים בשבת וביו"ט. (י"ב).

דיני שניט הנוצצים לרחיזה בשבת וביו"ט.

13. כדי לא לסחוט – אסור להשתמש בספוג, מטלית, מברשת צפופה וכד'. (י"ג).
14. מותר – להוסיף למים מלחים, שומנים ודברים לצורך רפואה, לחולה (אפילו שאין בו סכנה) ולתינוק. (י"ד).
15. אסור – להוסיף סתם כך חומרי ריח קצף אמבט וכד'. (ט"ו).
16. צריך להשתמש בסבון נוזלי, ומותר להמיס במים סבון קשה, ולהשתמש בו בתור סבון נוזלי. (ט"ז).
17. יש להיזהר מ"ליבון" – ניקוי מגבת בעזרת מים שיוורדים עליה בזמן הניגוב, או מגבת שמניחים אותה מתחת לתינוק. (י"ח).

ניקוי הפה באפית.

18. מותר – במפית נייר שזורקים אותה אחרי השימוש. (י"ט).
19. מותר – במפית בד, אך רצוי לשטוף את הפה במים, ורק לנגב במפית. (חשש שמא המפית תתלכלך, ויבוא לכבס אותה). (י"ט).

ניאוב השבת וביו"ט.

20. אסור לנגב את השערות, ואם חוסר הניגוב גורם צער רב – מותר לנער את השערות בתוך המגבת. (כ').
21. אסור להניח את המגבת ליד התנור וכד' – כדי שתתייבש. מותר לתלות אותה במקומה. (כ"ב – כ"ג).
22. אסור – לייבש את הידיים ליד התנור (כ"ד).
23. אסור – לנגב ידיים מלוכלכות בבד שרגיל לכבס אותו, כדי שלא יכבס אותו בטעות (אפילו סתם בקצת מים). (כ"ו).

הטיפול באוזן ובשבת.

24. אסור – למרוח משחות על תינוק וכד'. (כ"ז).
25. מותר – למרוח ביד או בעדינות עם צמר גפן שמן וחומרים נוזליים. וכן מותר לפזר אבקה. (כ"ז-ל"ג).
26. מותר – לצחצח את הפה במי – פה, אבל אסור במשחת שיניים רגילה. (ל"ד ו ל"ו).
27. אסור להישקל בשבת וביו"ט. (ל"ז).
28. אסור – להתעמל – בשביל לחזק את הגוף. (ל"ח).
29. מותר להתעמל בצורה קלה – כדי לשכך כאבים. (ל"ח).

הטיפול בעצרות השבת וביו"ט.

30. אסור – לחתוך שערות או לבצע פעולה שעלולה לתלוש את השערות (מברשת וכ'). (מ"א-מ"ה).
31. מותר – לשים סיכות ראש, גומיות, קליפס וכד'. (מ"ז).
32. מותר – לשים ספריי ריח, שמן לרכך את השער בכמות שלא תוכל להגיע לידי סחיטה. (מ"ח-נ"ב).
33. אסור – לשים ג'ל, גלילים וכד' שתפקידם לנפח את השער. (נ"ג).
34. מותר – לעשות "שביל" בעזרת האצבעות, אל לא בעזרת מסרק וכד'. (מ"ט).
35. יש להימנע מטיפול בפיאה נוכרית, אך מותר להחליק אותה בעזרת מברשת רכה. (מ"ו).
36. אסור – לקלוע או לפרק צמה. (נ"ב).

אניקור וקוסמטיקה.

37. אסור – לגזוז ציפורניים, לתלוש עור יבש וכד' בכל צורה. (אסור גם בשיניים). (נ"ד).
38. מותר – לנתק ציפורן שכמעט נפלה, אם הציפורן מפריעה לאדם מאוד. (נ"ד).
39. אסור – למרוח לקה, לשים פודרה למרוח משחה וכד'. (נ"ח).
40. מותר – להוריד לקה בלי צמר גפן, לצורך טבילה במקווה. (ס"א).

פרק ט"ו – השימוש בהלדים השבת וביו"ט.

השריית הלדים באי"ט.

1. מותר – להשרות במים בגד שעשוי מניילון בלבד (ללא חוטים מסוג אחר). (ו').
2. אם הבגד עשוי מניילון, אך החוטים מחומר אחר – יזהר שלא להשרות את התפרים. (ח').
3. אסור – להשרות כל סוג בגד אחר (מלוכלך, נקי, צבעוני, לבן וכ'). (ד').

תליית הלדים לפס ייבוש והורדתם.

4. מותר – לתלות בגדים לייבוש שגם היה מותר להשרות אותם במים. אבל לא ליד ההסקה. (י"א).
5. אסור – לתלות בגדים לייבוש במקום שרגיל לתלות אותם לייבוש. (ט').

6. מותר – לתלות את הבגדים במקום הרגיל שלהם – אם זה לא ליד מקור חום. (י"ג).
7. אסור – לטלטל בגד רטוב או לח, גזרה שמא יבוא לסחוט אותו. (ט"ו).
8. מותר – לטלטל דברים שרגיל שהם רטובים, והוא לא נוהג לסחוט אותם (מגבת, חיתול וכד'). (ט"ו).
9. מותר – להישאר לבוש בבגד רטוב, אך צריך להיזהר שלא לעמוד ליד חימום. (ט"ז).
10. בגד שהיה רטוב בכניסת השבת – הוא מוקצה. (י"ז).
11. בגד שמותר לתלות אותו לייבוש – מותר להשתמש בו בשבת גם אם היה רטוב בכניסת השבת. (י"ז).
12. אסור – לתלות בגדים על חבל הקשור לעץ. (כ"ב).

ניקוי בגדים מכתמים, מאבק, מלכלוך הדבוק בהם בשבת וביו"ט.

13. אסור – לנקות בגד כך שישאר נקי לחלוטין. (כ"ד).
14. מותר להוריד (ביד) מהבגד לכלוך שנתפס עליו (חוט, עלה וכד'). (ל').
15. בגד שהתלכלך באבק: א'. רגיל לשמור על הבגד נקי – אסור לנקות. ב'. לא חשוב לו במיוחד שהבגד יהיה נקי – מותר לנער ולשפשף ביד בצורה קלה, אך לא במברשת וכד'. (כ"ה).
16. בגד שנדבק עליו לכלוך לח: מותר לגרד מהצד השני – שהלכלוך ייפול, או לנקות עם מטלית לחה, (אבל לא לנקות לגמרי). (כ"ז).
17. בגד שנדבק עליו לכלוך יבש שהוא לא אוכל (בוץ שיתייבש, וכד') – אסור להוריד אותו – כי בזמן שמוריד הוא מפורר את הלכלוך, ועובר על טוחן. (כ"ח).
18. בגד שנתלכלך מאוכל שהיה טחון (בצק, דייסה) או אוכל שהיה רך בגלל הבישול שלו: מותר להוריד את הלכלוך אם לא ינקה לגמרי (כ"ח – כ"ט).
19. ניקוי משקפיים – מותר במטלית יבשה וכן מותר להרטיב את המשקפיים ולנקות במטלית יבשה. אסור במטלית לחה. (ל"א).
20. בגד שיש עליו שלג שנמס או נרטב בגשם – בגד חדש או נראה חדש – אסור לנער את השלג. בגד שלא מקפיד על ניקיונו – מותר לנער קלות, אך לא בחוזקה – כדי שלא יסחט. (ל"ג).
21. בגד שיש עליו שלג שלא נמס כלל – מותר לנער קלות. (ל"ו).
22. מעיל העשוי מפלסטיק בלבד: מותר לנער את השלג בחוזקה. (ל"ו).

ניקוי נצליים בשבת וביו"ט.

23. אסור – לצחצח ולהבריך נעליים. (ל"ז).
24. נעלי בד או ז' מש – דינם כבגד. (ל"ח).
25. מותר – לנקות בוץ לח מהנעליים, אבל לא ע"י סכין, ולא בחוזקה. (ל"ט).
26. אסור – לגרד את הבוץ שנתייבש על הנעל (משום "טוחן"). (מ').
27. מותר – לשטוף את הבוץ במגפי גומי ובנעליים ללא תפרים, בלחץ מים. (מ').

סידור בגדים וקיפולם ביו"ט ובשבת.

28. אסור – לגהץ בגדים בשבת. (מ"ג).
29. מותר – לקפל בגד, בד, מפה וכד' לפי הקיפול הקודם בתנאי ש: א'. מקפל לצורך שימוש באותו יום. ב'. בגד חדש שלא עבר כביסה. ג'. רק בגד לבן, ולא צבעוני. ד'. אין לו בגד אחר יפה כמו הבגד הזה. ה'. מקפל לבד ללא עזרה מאחר או מכשירים. (מ"ד).
30. מותר – לקפל בגד בכל מקרה א'. לא לפי הקיפול הרגיל שלו. ב'. שלא רואים אח"כ את הקיפול. ג'. לקפל סתם בערך, כדי להניח בצורה נוחה ביותר בארון. (מ"ו).

קשירת קשרים דיבריי האבשה בשבת וביו"ט.

31. מותר – לקשור קשר לא "אמיץ" (לא חזק) מם מתכנן ורגיל לפותחו תוך 24 שעות. ("מעת לעת"). (כמו קשר נעליים בנעליים) (נ"ג – נ"ד).
32. מותר – לקשור קשר כזה – בשעת צורך גדול – גם אם מתכנן לפתוח אותו תוך שבוע (תחבושת וכד') (נ"ב).
33. אסור – לקשור קשר "אמיץ" או קשר שלא מתכנן לפתוח אותו ב – 24 שעות הקרובות. (מ"ט).
34. מותר – לפתוח כל קשר שהיה מותר לקשור אותו. אם לא יכול לפתוח – מותר לחתוך את החוט. (נ"ד).
35. מותר – לפתוח קשר פשוט שהסתבך (כמו בנעליים) (נ"ו).
36. בצורך גדול – מותר – לקשור ולפתוח כל קשר ע"י נוכרי. (נ"ח).
37. אסור – לחזק קשר שנתרופף. (נ').

טיפוח כללי בדיבריי האבשה והנצלה בשבת וביו"ט.

38. שרוכים, סרטים וכד' מותר להשחיל בתנאי ש:
א'. זה לא קבוע.
ב'. קל להשחיל.
ג'. לא רגילים לתפור אותו. (צריך את כל התנאים). (נ"ט-ס"ב).
39. מותר – להוציא סיכות מבגדים חדשים שנועדו לשמור שהבגד ישאר מקופל נכון באריזה (ס"ד).
40. אסור – להוציא חוט מכליב (תפר זמני שתופרים כדי לתפור את התפר הקבוע ישר) (ס"ה).
41. אסור – להוציא סיכות מכליב (כנ"ל) או למחוק גיר סימון של התפירה. (ס"ה).
42. אסור – למתוח חוט כדי לחזק תפר, כפתור וכד'. (ס"ז-ס"ח).
43. מותר – להשתמש בסיכות ביטחון כדי לחבר חלקי לבוש (במקום כפתור וכד'). ועדיף לתחוב את סיכת הביטחון רק פעם אחת ולא יותר. (ע').
44. אסור – למרוח לקה, סבון וכד' על גרביונים כדי למנוע המשך "רכבת". (ע"ג).
45. מותר – לפתוח ולסגור רוכסן (ריץ' רץ').
- אסור – לפתוח או לסגור אם הוא מקולקל, ועושה זאת בניסיון לתקן (ע"ד).
46. מותר – לפתוח ולסגור סקוץ' בבגדים. (ע"ח).
47. אסור – לשים בושם על בגדים.
מותר – לשים בושם אם כל רצונו שיהיה ריח בבגד. (ע"ו).
48. מותר – לנפח מזרן גומי שמיועד לשכיבה, אפילו במשאבה מיוחדת (לא חשמלית). (פ"ג).
49. מותר – לטפל בעדשות מגע כרגיל (פ"ב).

פרק כ' – דיני אוקצה בשבת.

1. כללי שמלאכתו לאיסור – או רוב שימושו במלאכות אסורות.

- א'. מותר לטלטל רק אם:
א'. מטלטל כדי להשתמש בשימוש מותר.
ב'. "לצורך מקומו" צריך את המקום בשביל דברים אחרים. (ולא בשביל הכלי וכד') (ה'י"ד).
- ג'. מותר – לקחת תפילין ולהניח אותם במקום בטוח, אם הם מונחים דרך בזיון, או במקום שעלולים להיפגע. (י"ד).
2. **אוקצה מחמת חסרון כיס** – דבר יקר ערך שמיועד לשימוש אסור – והבעלים מקפידים שלא להשתמש בו לשום דבר אחר.
א'. אסור – לטלטלו אפילו לצורך גופו או מקומו. (י"ט).
ב'. אסור – לבעל חנות כלים לטלטל כלים מהחנות בשבת, כי הוא לא מייעד את הכלי לשימוש בשביל עצמו, אלא למכירה. (אבל אוכל מהחנות מותר לבעלי החנות להשתמש באוכל) וזה מוקצה מחמת חסרון כיס. (כ"א).

- ג' – דבר שיש לו מקום קבוע (תמונה, שעון קיר וכד') הוא מוקצה מחמת חסרון כיס. (כ"ב).
 ד' מותר – לטלטל מוקצה מחמת חסרון כיס – אם תכנן בערב שבת - להשתמש בו בשבת לצורך מלאכה מותרת. (כ"ג).
3. **מוקצה מחמת אסור**. דבר שאינו כלי, אינו מאכל אדם ואין לו שימוש נורמלי בשבת (אבנים וכד').
 א'. אוכל שאי אפשר לאכול אותו בשבת כמות שהוא (קמח, פירות לא מעושרים וכד') – הוא מוקצה (כ"ח-ל"ה).
 ב'. מותר לכולם – לטלטל חפץ שאסור לי להשתמש בו, אך לאחרים מותר להשתמש בו. (בגד שעטנז שמותר לנוכרי ללבוש אותו וכד'). (ל"ו-ל"ז).
 ג'. כלים שנשברו: אפשר לעשות אתם משהו – לא מוקצה.
 אי אפשר לעשות אתם משהו – מוקצה (אבל מותר להזיז את השברים הצידה – שלא יפגעו אחרים). (מ"א).
 ד'. רהיטים שנשברו: אפשר לתקן אותם בקלות – הם מוקצה – חשש שמא יתקן. אי אפשר לתקן בקלות – לא מוקצה (מ"ב).
 ה'. דלת שיצאה ממקומה בשבת – היא מוקצה – ואסור להחזירה (מ"ד).
 ו'. מוקצה מחמת גופו – שתכנן (אפילו רק במחשבה) בערב שבת להשתמש בו לדבר המותר (אבן לקלס וכד') (מ"ד).
4. **כיס לדבר האסור**. כלי מותר שמונח עליו מוקצה.
 הכלי התחתון (המותר) נאסר רק כאשר:
 א'. החפץ הונח ע"י הבעלים / שליח שלהם / לטובתם (נ').
 ב'. החפץ הונח במתכוון ולא בטעות או בדרך אגב. (נ"א).
 ג'. הבסיס משמש את המוקצה (שולחן שעליו מונחים פמוטים) (נ"ב).
 ולא כאשר המוקצה משמש את הבסיס (אבן על מפה כדי שלא תעוף וכד'). (נ"ב).
 ד'. הם לא משמשים זה את זה. (מוקצה בתוך מגרה שמונח על דבר מותר, מחוסר מקום במגרה) – בשעת הצורך – ניתן להקל. (נ"ב).
 ה'. הניח את המוקצה לפני כניסת השבת + תכנן שישאר שם כל בין השמשות (משקיעת החמה ועד צאת הכוכבים) + אכן נשאר שם כל בין השמשות.
 לא נתקיים אחד התנאים – החפץ לא מוקצה. (נ"ג).
 ו'. אם המוקצה חסר חשיבות ביחס למוקצה (דלת שתלויה עליה מטריה) – מותר לטלטל את המוקצה יחד עם הבסיס. (נ"ד).
 ז'. הניח על הבסיס דבר מוקצה ודבר מותר, והדבר המותר חשוב יותר מהמוקצה – הבסיס לא נאסר. (נ"ה).
 ח'. הניח את המוקצה על דבר הטפל לדבר המותר (שם את המוקצה בכיס צדדי של המעיל) – הבסיס לא נאסר. (נ"ו).
 ט'. פמוטים המונחים על המפה – החלק הזה בלבד הוא מוקצה, בשעת הצורך – מותר לטלטל את כל המפה. (ס').
 י'. הניח את הפמוטים על מגש יחד עם דבר מותר שחשוב לו – מותר לטלטל לצורך מקומו, או כדי להחליף את המפה, אבל לא כדי לשמור על הפמוטים. (ס"ג).
 י"א. מגירה עם מוקצה חשוב יותר מכל מה שיש בה – אסור לפתוח אותה. (ס"ד).
 י"ב. מגירה עם מוקצה לא חשוב – מותר לפתוח אותה. (ס"ה-ס"ו).
 י"ג. בגד שיש בכיס מוקצה:
 1. המוקצה חשוב יותר מדברים אחרים שיש בכיס – הכיס הוא בסיס לדבר האסור.
 אם הבגד משמש כדופן הכיס (כמו בחולצות) – כל הבגד אסור בטלטול.
 אם הכיס רק מחובר לבגד (כמו כיס במכנסיים) – ינער את המוקצה במקום הראשון שיוכל, והבגד מותר. (ע"א).
 מצא בשבת מוקצה בכיס – ינער אותו במקום הראשון שיוכל (ע"ב).
 י"ד. מותר לפתוח דלת מכונית בשבת אם לא יופעלו מערכות חשמליות (אזעקה, אור וכד') כדי להוציא חפץ מהאוטו. וראוי לא לעשות זאת כדי שלא יחשדו בי שאני מחלל שבת. (ע"ז).
 ט"ו. אולר שיש בו חלקים שונים, וחלקם מוקצה – הסכין שבו הוא העיקר, ולכן מותר לטלטלו. (פ"א).

פרק א"ו. דיני יולדת ואינקת.

דיני מצוקרת.

1. מותר – לקחת ויטמינים, ברזל וכד' לחזק את העובר והאישה. (א').
2. אסור – לקחת כדורים נגד כאבים (דינה כמו אדם רגיל). (א').
3. מחללים את השבת ועושים ניתוח כדי להציל את העובר. (ב'-ג').

דיני יולדת.

4. דינה כחולה שיש בו סכנה, אך עדיף לעשות המלאכות בשינוי. (ד'-ה').
5. בחודש ה 9 ראוי שהאישה תכין תיק למקרה שתצטרך לנסוע בשבת. אך לא צריכה להיות קרוב לבי"ח כי אולי... (ו'-ז').
6. מותר להזעיק אמבולנס ורופא מרגע שמתחילים צירים. (ח').
7. מותר לחלל עליה את השבת בכל הדברים רק מרגע: פתיחת רחם / ירידת מים / דימום חזק / לא יכולה ללכת. (ח'-ט').
8. מה שלא קשור לבריאות האישה או הוולד (רישום, תשלום וכד') אסור לעשות אותו בשבת (ט'-י"ב).
9. אסור – לחזור בנסיעה מבי"ח. קשה לה מאוד לחכות למוצ"ש – תיסע עם נהג לא יהודי. (י').
10. מותר – לצרף מלווה לנסיעה. (י"א).
11. 3 ימים ראשונים מהלידה – היא חולה שיש בו סכנה – גם היא לא מרגישה כך. (מספיק שחברה וכד' תגיד שהיולדת צריכה משהוא, כדי לחלל את השבת עבורה). (י"ג).
12. 4 הימים הבאים – חולה שיש בה סכנה – רק אם היא (או הרופא) מבקשת שיחללו עליה את השבת. (י"ד).
13. מיום ה 8 ועד חודש – חולה שאין בה סכנה, ומותר לעשות לה הכל ע"י נוכרי. או בשינוי (ט"ו).
14. חייבת בהדלקת נרות שבת. או שהבעל מדליק עבור היולדת (ט"ז).

דיני אינקת.

15. מותר לנקות את הפטמות לפני ההנקה, אבל לא בצמר גפן (כי בטוח שתעבור על סחיטה) (י"ז).
16. מותר לקלח חלב לתוך הפה של התינוק, כדי שירצה לינוק. (י"ט).
17. אם יש לה גודש (עודף חלב) – מותר להוציא ביד ולשפוך. קשה לה להוציא ביד – מותר להיעזר במשאבה לא חשמלית. (כ').
18. חייבת להוציא חלב כדי לתת לתינוק בבקבוק – מותר לה להוציא ביד לבקבוק.

פרק א"ז – דיני תינוק וילד קטן.

1. תינוק – הזקוק לאוכל מסוים, ואם לא יאכל את האוכל הזה, עלול לקבל קלקול קיבה, צריך לדאוג לאוכל זה מערב שבת.
- במקרה שבשבת גילו שאין את האוכל הדרוש (שכח להכין, האוכל נשפך וכד'), מותר לחלל עליו את השבת. (א').
2. כל ילד עד גיל 9 – 10 נחשב לחולה שאין בו סכנה. אך כמובן צריך לעשות הכל כדי שהכל יהיה מוכן מערב שבת, או להיעזר בשבת עד כמה שאפשר בדברים מוכנים. (ב'-י"ב).
3. לכן מותר: לשים יוד נוזלי על פצע. ליבש טבור עם דם באבקה צהובה, לתת ויטמינים, לתת תרופות, למרוח שמן נוזלי נגד קשקשים וכד'. (ג'-י"ב).
4. תינוק הסובל משלשולים וכד' חייבים להזעיק רופא גם בשבת. (י"א).
5. ברית מילה: יש להכין את כל צרכי ברית המילה כבר ביום שישי. שכח, חשב שיש לו מספיק וכד', וגילה זאת לפני המילה, דוחים את המילה. (י"ג).
6. לאחר הברית – גילה שחסרים לו דברים, מותר לעשות את כל הנחוץ לעזרה לתינוק. (י"ג).
7. בכל דבר שהטיפול דורש מדידת חומר – עדיף אם אפשר להעריך את הכמות ולא למדוד. (ה').
8. ילד הסובל מבעיות נשימה – וצריך אדים – עדיף להשתמש במים שעומדים חמים מערב שבת. ומותר להוסיף טיפות אקליפטוס. (ט"ו).

כמה"ן - שמות כ' 8 - מצוות שבת הצרת הדברות.

- בעשרת הדברות בספר שמות - מתחילה מצוות שבת במילים "לכור את יום השבת לקדשו".
ואילו בספר דברים - כאשר משה חוזר על עשרת הדברות הוא אומר "למנו את יום השבת".
שואל הרמב"ן: למה יש את השינוי הזה? (זכור ושמור).
תשובת הרמב"ן: "זכור" = מצוות עשה. "שמור" = מצוות לא תעשה.
מצוות עשה - נובעת מתוך רצון לעשות, אהבה אמיתית שגורמת לרצות לעשות.
מצוות לא תעשה - נובעת מתוך הפחד, היראה מפני השאלה "מה יקרה אם לא אשמור את השבת?"
אמרו חז"ל "גדול עשה (מצוות עשה) שדוחה את (מצוות) לא תעשה שבתורה". כי הקב"ה ייתן שכר גדול יותר למי שעושה את המצווה מתוך אהבה, מאשר מי שיקיים את השבת מפני הפחד.
לכן נאמרו שתי פתיחות שונות לאותה מצווה, כנגד שני צורות קיום המצווה.
תשובה נוספת: מצוות "זכור" לא נאמרה דווקא בשבת, אלא יש חיוב לזכור את השבת בכל ימי השבוע.
לכן מצאנו מחלוקת בין הלל לשמאי.
שמאי לקח את האוכל הטוב ביותר שמצא, ואמר "זאת לשבת".
הלל אמר "ברוך ה' יום יום" - ה' כבר ידאג לאוכל טוב לכבוד שבת.
המשותף לשניהם הוא החשיבה לאורך כל השבוע על השבת.
השבת מהווה את ההוכחה כי הקב"ה ברא את העולם, ולכן חשוב לזכור את השבת כל השבוע.
ואילו "שמור" נאמר לגבי קיום מצוות השבת.

פרק ל"ה - דיני פיקוח נפש.

הרשות והחובה לחלל שבת.

1. חולה שיש בו סכנה - חייבים לחלל עבורו את השבת, גם בניגוד לרצונו, גם אם רק אולי יאריכו את חייו, וגם זה רק בזמן קצר, או פעולה שרק תקל עליו, ולא משנה המין או הגיל. (א-ח', י"ח-כ"ב).
  2. מצווה לחלל עבורו את השבת - ולכן עדיף שיעשה זאת יהודי, ואם אפשר - רב גדול. (א').
- ### סכנה מהי?
3. סכנה ברורה, (אדם שאיבד הכרה וכד'), מצב שיש חשש שיתפתח למצב של סכנה אם החולה לא יטופל.
  4. מי שקובע את מצב החולה הוא: א'. החולה. ב'. הרופא. ג'. אין רופא - סתם אדם שמראה שהוא קצת מבין ברפואה.
במחלוקת בין החולה לרופא, מי שחושש לסכנה הוא הקובע. (חולה מרגיש שהוא בסכנה, והרופא אומר שזה לא נכון = סכנה. ולהפך). (ח'-ט').
  5. רשימת מצבים הנקראים פיקוח נפש - ע"מ תל"ג - תל"ד בשמירת שבת כהלכתה.
  6. יולדת: 3 ימים ראשונים = חולה שיש בו סכנה. או אפילו עד היום השביעי.
(מחשבים 24 שעות*7 ימים).
  7. נתגלה סיבוך לאחר 7 ימים = חולה שיש בו סכנה. (י"ב).
  8. כל פעולה שעשויה אולי להציל חיים (ניתוק חשמל מחוטי חשמל שנפל, פינוי חולה או הבריא כדי למנוע הדבקות, פינוי הריסות לחפש אולי יש ניצולים וכד') - חובה לעשות אותה בשבת. (י"ג-ט"ז).
  9. סמוך למוצאי שבת - פעולה שניתן לדחות אותה למוצאי שבת:
אסור - לעבור על דיני דאורייתא,
מותר - לעבור על דיני דרבנן אם עושה זאת בשינוי. (כ"ג).
  10. פעולה שבטוח שלא תגדיל את סיכוי הצלת החולה - מותר לעבור רק על מצוות דרבנן בשינוי. (כ"ה).
  11. מחללים שבת עבור חולה שסיכוייו להינצל תלויים במצבו הנפשי, והוא מבקש דבר שאסור לעשותו בשבת. (כ"ו).
  12. צריך למעט ככול האפשר בחילול שבת (בכמות, בפעמים, להעדיף עברות מדרבנן בשינוי ולא מדאורייתא וכו'). (כ"ז-כ"ט).
  13. מיום ד' אסור לעשות דברים שבגללם הוא עלול להיות בסכנה בשבת (ניתוח וכד'). (ל"ג).

13. צריך להכין כל מה שיכול לפני שבת, כדי לצמצם את חילול השבת בשבת. (ל"ד).
14. עדיף להזעיק רופא שגר קרוב, כדי לחסוך בחילול שבת. (ל"ו).
15. אם הרופא שגר רחוק יותר טוב – קוראים לרופא הטוב יותר. (ל"ח).
16. גם לצורך התייעצות – מחללים את השבת. (ל"ט).
17. שימוש בטלפון להזעיק עזרה – מותר, (גם לדבר באריכות).
- עדיף להרים את הטלפון בשינוי, ולא להחזיר את השפופרת. (אלא אם יש חשש שאחרים יצטרכו להתקשר בקשר לחולה אחר, והוא רופא. (מ"ב).
18. מותר ללוות את החולה לבית החולים, אך לא לחזור (כי בחזרה אין פיקוח נפש). (מ"ד).
19. מותר להזעיק רופא טוב – חילוני – למרות שהוא יחלל את השבת יותר. (מ"ה).